

Labyrint van woorden

PIPELINES, A CONSTRUCTION

VRIJDAG 16 JANUARI

STUDIO KAAITHEATER BRUSSEL

(tijd) - Met 'Pipelines, a construction' morrelen de Nederlandse regisseur Jan Ritsema en de Servische Bojana Cvejic voor de derde keer samen aan de grenzen van wat we onder theater verstaan. Gasten zijn Dirk Roofthoof en Mette Ingvarsten. In het werk wordt onze verhouding tot niet-westerse culturen onderzocht via een geopolitiek topic: de aanleg van nieuwe pijplijnen voor olie en gas rond de Kaspische Zee.

Ondanks de politieke aanleiding van 'Pipelines' gaat het hier niet om het voorspelbare leerstuk dat ons de juiste inzichten over de politieke beroering rond de olie en het gas in dit gebied moet bijbrengen. Integendeel.

DE TIJD 22/01/2004

Het stuk heeft de vorm van een discussie tussen vier mensen. Publiek en spelers bevinden zich in een kleine doos die met planken en doeken opgebouwd werd in de zaal van de Studio van het Kaaitheater. Aan de vier zijden van deze 'zaal in de zaal' zitten de toeschouwers op tribunes. De spelers hebben zich elk in het midden verschanst op één hoek van het krappé speelveld. Het lijkt wel een boksring. Vanuit hun hoek lanceren ze hun gedachten of kraken ze die van anderen af, een steekspel waarbij niemand erin slaagt het veld helemaal te bezetten. Dirk Roofthoof verdwijnt zelfs achter de coulissen als het allemaal te snel en te spits wordt.

Al snel blijkt dat de kwestie van de pijpleidingen rond de Kaspische Zee niet meer is dan een aanleiding voor het gesprek dat oeverloos uitdijt. Pijpleidingen worden een metafoor

voor de manier waarop westerse liberale democratieën hun verhouding tot 'de anderen' denken. Handelsrelaties blijken alleen een vertrekpunt in een beweging die de verschillen tussen ons en de anderen steeds verder uitwissen.

Is dit nog theater? En is het dan toch geen leerstuk? Theater is het zeker wel, als je Ritsema's idee volgt dat theater een van de laatste plekken is waar je als toeschouwer in aanraking komt met levend en zelfs 'gevaarlijk' denken. In dit geval een denken dat alle welvoegelijkheden over multiculturaliteit en de verhouding tussen oost en west aan zijn laars lapt. Een leerstuk is het zeker niet: de conclusie die je na een spervuur van woorden van een dik uur kunt trekken, is dat het ons blijkbaar onmogelijk is om uit onze eigen denkkaders te breken: elke poging om de zaken 'ratio-

neel' te beschouwen strandt op zijn eigen inwendige tegenspraken. Het blijkt onmogelijk het standpunt van 'de ander' in te nemen.

Dat leidt tot de paradox dat dit stuk vooral het westerse denken onder de loep neemt. En ook daar stuit de voorstelling op een impasse. Dat gebeurt onder meer aan de hand van scènes uit films als 'Le Mépris' van Godard, 'Dogville' van Von Trier en 'Full Metal Jacket' van Kubrick, die hier nagespeeld of verteld worden. Niet toevallig tonen die scènes de schaduwzijde, de illusie van de schijnbare transparantie in de handelingen tussen mensen.

Pieter T'JONCK

'Pipelines, a construction', nog op do. 22 en za. 24 jan. in de Studio van het Kaaitheater in Brussel. Inlichtingen: 02/201.59.59.